

РЕСПУБЛИКАЛЫҚ «ДАРЫН» ҒЫЛЫМИ-ТӘЖІРИБЕЛІК ОРТАЛЫҒЫ
ҚҰҚЫҚТАНУ НЕГІЗДЕРІНЕН ОБЛЫСТЫҚ ОЛИМПИАДА-2023

9 сынып ситуациялық мәселені шешу (50 балл)

15 жасар Марат Жатқанбаев көркем фильмді түсіруге қатысқан болатын, ол үшін 50 мың теңге сомасында сый ақы төленеді. Сол ақшаға ол кеңсе заттарын: автоқалам, қаламсауыт және жазу кітапшасын сатып алады. Мараттың әке-шешесі оны ақшаны қалай-болса солай жұмсады деп санап, сатып алынған заттарды қайтадан дүкенге апарды да менгерушіден оларды қайта қабылдап алуды және ақшасын қайтаруды талап етеді. Дүкен менгерушісі, Мараттың өз еңбегімен тапқан ақшаға заттар сатып алғанын, ал кәмелетке толмағандардың өз табысын еріктері бойынша жұмсауға болатынын айта отырып, ата-ананың талабын орындаудан бас тартады.

Сұрақтар:

Дүкен менгерушісі дұрыс істеді ме?

Ата-ана міндеттері қандай нормативтік актімен реттеледі?

Олимпиадаға қатысушы келесі бағалау критерийлеріне сәйкес шешілуі тиіс ситуациялық есепті шешуге шақырылады:

- ✓ Материалды дұрыс жеткізе білу – 10 ұпай.
- ✓ Ғылыми пайымдаудың болуы – 20 балл.
- ✓ Қолданыстағы заңнамаға сәйкес мәселені шешу жолдары – 20 балл.

Өткізу уақыты - 60 мин.

ЖАУАБЫ:

Сұрақтар:

Дүкен менгерушісі дұрыс істеді ме? **Иә**

Ата-ана міндеттері қандай нормативтік актімен реттеледі? **ҚР Неке (ерлі-зайыптылық) және отбасы туралы кодексі**

Бірінші тоқталатын мәселе – кәмелетке толмағандардың жасына сәйкес келетін, олар жасалған сәтте орындалатын ұсақ тұрмыстық мәмілелердің санаты. Мұндай мәмілелердің келесі белгілері айқын, мысалы, олардың күнделікті сипаты, кәмелетке толмаған жасына сәйкестігі және комиссияның өзінде жасалуы, яғни мұндай мәмілелердің ауызша жасалуы. Мұндай мәмілені кішігірім деп анықтауға келетін болсақ, бұл категория кәмелетке толмағанның және оның отбасының әлеуметтік жағдайына, тұрмыс жағдайына тікелей байланысты екенін ескеру қажет.

Тиісінше, мәміленің шағын ретінде белгіленуі әрбір нақты жағдай үшін жеке жүзеге асырылады.

Кәмелетке толмағандарға қарағанда 14 жастан 18 жасқа дейінгі кәмелетке толмағандардың әрекет қабілеттілігінің мазмұны келесідей анықталады. Қазақстан Республикасы Азаматтық кодексінің 22-бабында он төрт жастан он сегіз жасқа дейінгі кәмелетке толмағандар мәмілелерді заңды өкілдерінің келісімімен жасайды. Он төрт пен он сегіз жас аралығындағы кәмелетке толмағандар өздерінің еңбекақыларын, стипендияларын, өзге де кірістерін және өзі жасаған зияткерлік меншік құқығы объектілерін дербес басқаруға, сондай-ақ ұсақ тұрмыстық мәмілелерді жасауға құқылы.

Кәмелетке толмағандардың мәмілелерінің дербестігін келесі ереже де куәландырады: «...он төрт жасқа толған кәмелетке толмағандар біреудің атына салған салымдарды өз бетінше басқарады».

РЕСПУБЛИКАНСКИЙ НАУЧНО-ПРАКТИЧЕСКИЙ ЦЕНТР "ДАРЫН" ОБЛАСТНАЯ ОЛИМПИАДА ПО ОСНОВАМ ПРАВОВЕДЕНИЯ-2023

9 класс решение ситуационной задачи (50 баллов)

15-летний Марат Жатканбаев принял участие в съемках художественного фильма, за что ему было выплачено вознаграждение в размере 50 тысяч тенге. На эти деньги он покупает канцтовары: перьевую ручку, пенал и блокнот. Родители Марата, считая, что он потратил деньги как следует, относят купленные вещи обратно в магазин и требуют, чтобы менеджер забрал их обратно и вернул деньги. Заведующая магазином отказывается выполнять просьбу родителей, заявляя, что Марат покупал вещи на деньги, заработанные собственным трудом, а несовершеннолетние могут тратить свои доходы по своему усмотрению.

Вопросы:

Правильно ли поступил заведующий магазина?

Каким нормативно-правовым актом в РК определены права и обязанности родителей?

Участнику олимпиады предлагается решить ситуационную задачу, которую следует раскрыть в соответствии со следующими критериями оценки:

- ✓ Способность к грамотному изложению материала – 10 баллов.
- ✓ Наличие научной аргументации - 20 баллов.
- ✓ Пути решения задачи в соответствии с действующим законодательством – 20 баллов.

Время проведения – 60 мин.

ОТВЕТЫ

Правильно ли поступил заведующий магазина? **Да**

Каким нормативно-правовым актом в РК определены права и обязанности родителей? **Кодекс РК о браке (супружестве) и семье**

Первый момент, на котором необходимо остановиться, это категория соответствующих возрасту несовершеннолетнего мелких бытовых сделок, исполняемых при самом их совершении. Очевидными являются следующие признаки таких сделок, как их бытовой характер, соответствие возрасту несовершеннолетнего и их исполнение при самом совершении, то есть, совершение таких сделок в устной форме. Что касается определения такой сделки в качестве мелкой, необходимо учитывать тот факт, что эта категория напрямую связана с социальным положением самого несовершеннолетнего и его семьи, условий проживания. Соответственно, установление сделки в качестве мелкой осуществляется индивидуально по каждому конкретному случаю.

В отличие от малолетних, содержание дееспособности несовершеннолетних от 14 до 18 лет определяется следующим образом. **В статье 22 ГК РК предусматривается, что несовершеннолетние в возрасте от четырнадцати до восемнадцати лет совершают сделки с согласия их законных представителей. Несовершеннолетние в возрасте от четырнадцати до восемнадцати лет вправе самостоятельно распоряжаться своим заработком, стипендией, иными доходами и созданными ими объектами права интеллектуальной собственности, а также совершать мелкие бытовые сделки.**

О самостоятельности совершения несовершеннолетними сделок свидетельствует и следующая норма «..несовершеннолетние, достигшие четырнадцати лет, самостоятельно распоряжаются вкладами, внесенными кем-либо на их имя».